

“AL TERCER MÓN ET DONEN MOLTS EXEMPLES D’HUMANITAT”

RAMON FERRER I CARRER EXSECRETARI GENERAL DE MEDICUS MUNDI

MAGDA BARTROLÍ

Quan el jove Ramon Ferrer lluitava a la trista batalla de l'Ebre, formant part de la cèlebre lleva del biberó, poc s'imaginava que en veuria tantes, de guerres, arreu del món. L'esperit aventurer i solidari d'aquest igualadí el va portar a Medicus Mundi, una organització fundada als anys 60 per contribuir al desenvolupament de les zones més desafavorides del món. Gràcies a aquesta ONG, va conèixer la realitat de països com el Camerun, Rwanda o Mali.

Ha voltat per mig món i de cada viatge n'ha tornat amb la maleta plena de bons sentiments i amb un munt d'objectes que, de mica en mica, han anat omplint les parets de la galeria Àfrica Negra, que actualment té al barri gòtic de Barcelona. Aquest és el seu petit temple, un espai on cada peça el remet a un passat que ha anat forjant el seu esperit altruista. Des d'aquí, amb 84 anys, continua la seva tasca solidària recaptant fons, amb la venda d'aquests objectes, per destinar-los a les campanyes de Medicus Mundi. I també des d'aquí ja prepara el seu proper viatge: vol anar al Zaire a veure el seu nét, que és Metge sense Fronteres, com a mostra d'un esperit de col·laboració amb la gent desafavorida que es deu portar a la sang...

Quan li pregunto sobre el seu treball a Medicus Mundi, els seus records es remunten fins a la més tendra infantesa:

—Jo crec que hi va influir molt la situació familiar. El meu pare era un home polític d'esquerres que va lluitar moltíssim i que va ser alcalde

d'Igualada del 1914 al 1916.¹ I la meua mare era una beata. I d'aquí en va sortir aquest fill d'esquerres, no tinc cap vergonya a dir-ho...

Als dos anys, Ramon Ferrer i els seus pares —Domènec Ferrer i Valls i Francesca de Paula Carrer i Albín— van marxar d'Igualada i es van instal·lar a Barcelona. De ben jovenet, Ramon Ferrer va haver de passar, com tants altres, una guerra civil. Però del camp de batalla només se'n va endur bons records, com l'amistat que els unia a uns i altres: “*El més trist és que va ser una guerra entre germans*”, no es cansa de dir. Anys després d'aquest conflicte bèl·lic, es va veure obligat a deixar a una banda la carrera de medicina que tant li agradava —eren anys de penúria econòmica— i va començar a treballar en uns laboratoris, fent de visitador mèdic i presentant les novetats farmacèutiques als metges. D'aquesta manera es va anar apropant a un món que l'esperava amb els braços oberts...

---

1. Domènec Ferrer i Valls, nascut el 17 de març de 1879. Fou elegit alcalde el dia 6 de febrer de 1914 i exercí el càrrec fins al dia 1 de gener de 1916. Formava part del Bloc Anticiclista integrat per tots els partits contraris a l'hegemonia política local de la família Godó. Després de molts anys d'enfrontament, l'oposició guanyà les seves primeres eleccions el 9 de novembre de 1913. Durant el temps que estigué al front de l'Ajuntament es construí el dipòsit d'aigua de la mina de l'Espelt, “l'Enxub”, que alimentava les fonts públiques, i s'emprengueren millores urbanístiques que començaren la modernització de la ciutat (M. Antònia Bisbal i M. Teresa Miret, *Diccionari biogràfic d'igualadins*, Barcelona: Fund. Vives i Casajuana, 1986).

—Treballant per al laboratori vaig fer moltes amistats amb els metges i un bon dia, durant una visita mèdica, vaig conèixer unes monges que sempre explicaven desgràcies de l'Índia i així vaig començar a conèixer aquest món, que desconeixia completament. Fins i tot vaig fer una mica de campanya a favor d'aquestes monges per enviar-los medicaments. Un altre dia vaig conèixer un farmacèutic de l'Hospital de Sant Pau que era soci de Medicus Mundi. Em va dir que era membre de la junta d'aquesta organització, que ajudava els països del Tercer Món.

—**I així va començar tot...**

—Sí, em va convidar a anar-hi un dia perquè em veia apte per dur a terme aquesta tasca. De seguida em va agradar molt el que feien i vaig començar a col·laborar-hi. No em van haver de convèncer gaire, perquè jo ja estava convençut per principis! I, d'altra banda, em vaig decidir a canviar de feina perquè ja no m'agradava fer de visitador mèdic, les coses havien canviat molt.

—**De mica en mica se li anaven obrint les portes d'una altra realitat. Quan va començar a fer els primers viatges al Tercer Món?**

—Primer vaig entrar a l'entitat i era col·laborador voluntari. Al cap de poc, durant unes vacances, Medicus Mundi va organitzar un viatge a un petit hospital del Camerun i vaig voler anar amb ells, de voluntari. Aquest va ser el primer viatge que vaig fer i això em va canviar la vida.

—**Què hi va trobar, que li capgirés la seva escala de valors?**

—A l'hospital no tenien res, ni aigua ni llum ni res. Jo vaig dir que hi aniria i ho muntaria tot, perquè sóc una mica manetes... Abans d'anar-hi vaig demanar a una empresa de bombes hidràuliques si me'n regalaven una per instal·lar-la al Camerun i sí, sí... Vaig agafar la bomba i l'avió i cap a l'Àfrica... Allà vam instal·lar l'electricitat amb bateries i almenys el quiròfan podia funcionar. I per a l'aigua havien fet una cisterna i vam fer uns tubs de plàstic per connectar-la amb la bomba. Quan vaig marxar tot rutllava bé, però al cap d'un

temps em van dir que les bèsties s'havien menjat les canonades de plàstic i ja no funcionaven... Llavors les vam haver de posar de ferro.

—**Després d'aquesta primera estada, Medicus Mundi li va recomanar que es presentés per ser secretari tècnic i el van escollir. Va començar una nova etapa a l'entitat.**

—En aquesta organització, parlem de fa molts anys, faltaven diners. Una vegada, a Girona, havia vist que els pares blancs feien una exposició d'artesanía portada de les missions de diferents països per recaptar diners i vaig trobar que era un bon sistema. Ho vaig proposar als membres de la junta de Medicus Mundi i de seguida ho van acceptar. I llavors vam començar a fer exposicions amb el material que em deixaven els pares blancs. Vaig anar voltant per les províncies espanyoles i vam anar recollint diners. Mentrestant jo anava viatjant al Camerun i també portava objectes cap aquí. I fins i tot alguns col·leccionistes ja ho esperaven.

—**Precisament el finançament és el principal handicap de moltes ONG. Vosaltres vau trobar una font d'ingressos interessant, venent els productes fets pels mateixos artesans del Tercer Món. Aquesta fórmula encara es manté avui i la fan servir moltes altres entitats.**

—Sí, per a nosaltres va ser una font d'ingressos bastant important, però més que això, ens va servir per donar a conèixer l'entitat i perquè apareguessin delegacions a la resta de l'Estat, com a Saragossa o Bilbao. Els metges s'anaven convençant i Medicus Mundi cada vegada tenia més renom. D'aquesta manera, anàvem recaptant cada vegada més diners per destinar-los a diversos projectes al Tercer Món i el govern també ens va començar a ajudar.

—**De tots els hospitals que deu haver contribuït a aixecar amb les seves mans i el seu enginy, recorda algun projecte en especial?**

—Sobretot en recordo un que vaig fer fa molts anys per electrificar amb energia solar. Primer vaig fer una prova en una barraqueta que tenia al Pirineu, després d'haver fet un curset d'ener-

gia solar. En veure que funcionava la mar de bé, vaig fer un projecte amb els avantatges que tenia enfront dels fanalets de petroli, i vaig presentar-lo al govern de la Generalitat, que va contribuir en el projecte i el vam poder implantar en dos hospitals del Camerun.

—A part el Camerun, on més tenia presència Medicus Mundi?

—Cada delegació muntava projectes a determinats llocs, com Rwanda, Angola, Ghana, Mali... i jo els vaig anar a veure tot sovint... Així vaig conèixer molts països i, és clar, tot eren problemes, sempre!

—Quan, al llarg de la vida, ha anat tornant al Camerun, ha notat si ha canviat molt?

—Ha canviat molt, però cap a pitjor. No en les condicions de vida, no: abans les criatures es morien tot sovint perquè les matrones els tallaven el melic amb unes tisores rovellades, fins que els vam ensenyar a desinfectar-les abans. Hem fet medicina preventiva i educació sanitària, i en aquest aspecte aquests països han millorat molt i n'estem orgullosos.

—Doncs en què ha empitjorat?

—Sobretot per culpa de les guerres. Abans lluitaven amb quatre ganivets i ara amb armes de foc, que provoquen mortaldats horribles. N'hi ha molt, de tercer món, i això no s'arregla amb quatre dies. I tots aquestes drames vénen d'Europa o Amèrica.

—Les actuals ONG en part són hereves d'aquelles primeres entitats que, com Medicus Mundi, van posar el seu granet de sorra per transformar el món. Quines diferències hi veu entre les d'abans i les d'ara?

—L'esperit, que de fet és el més important, s'ha perdut una mica. La gent jove potser té més tècnica, que també és necessària, però segurament cal trepitjar més el terreny. Abans de portar ajuda en un lloc, potser cal conèixer la realitat i saber què és el que es visita: potser envien un camió que val una milionada però en passar per un pont de fusta cau i d'allà ja no en pot sortir. O portar una

bomba de benzina si no tenen diners per comprar un gasoli. Són mons primitius al 100%.

—El seu esperit aventurer no es cansava mai?

—No, vaig anar fent fins que em vaig jubilar i l'entitat em va proposar que, com que l'artesania m'agradava tant, continués col·laborant-hi i posés en marxa una botiga-galeria d'art, amb la venda dels seus objectes. D'aquesta manera, ells també podien millorar les seves condicions econòmiques, a través de cooperatives o petites escoles d'artesanat.

—I així va sortir Àfrica Negra, al cor de Barcelona.

—Sí, i això ja va ser fa una vintena d'anys! Aquesta botiga també m'ha servit de distracció i per mantenir el contacte amb la gent de Medicus Mundi.

—I encara continua viatjant tant?

—Sí, tot i que no tant com abans. A més, ara no hi vaig tant per obligació sinó per gust, per anar a veure els amics, els que treballen allà... Precisament ara en faré un al Zaire per anar a veure el meu nét, que forma part de Metges sense Fronteres. Té el meu esperit!

Després de conèixer tants artesans africans, a en Ramon Ferrer li va sortir una mica la vena del col·leccionista. Té gairebé tres-cents tamborets de fusta portats d'aquests continents, molts d'ells amuntegats a la botiga del carrer dels Banys Vells. Ara està preparant una exposició amb tot aquest material, que d'alguna manera és el llegat que vol deixar en vida als seus, tal i com explica.

—Els tamborets simbolitzen la vida de tota la persona: des de la festa d'iniciació infant-home, ja n'hi compren un, i tota la vida el porta. Fins i tot quan es mor, el tamboret fa de mortuori. Jo els he anat comprant durant tots els viatges, i a més eren les peces més barates!

Abans d'acomiarar-nos m'ensenya algunes d'aquestes curioses peces, on cada filigrana de la fusta amaga un bocí de l'ànima de l'artista

africà. La botiga també simbolitza, tal com diu ell mateix, tota una vida dedicada al Tercer Món.

— Quan una persona té l'ocasió de veure com viuen aquesta gent, et donen tants exemples d'humanitat que cada vegada avorrim més la nostra societat. Et causen una impressió molt important i, la veritat, jo em sento realitzat després de tantes coses com he vist i de tantes aventures...

MAGDA BARTROLÍ I ULLDEMOLINS (la Pobla de Claramunt, 1975). Llicenciada en Ciències de la Informació, actualment és la responsable de la secció comarcal del *Diari d'Igualada-Regió7*, on ja havia estat al capdavant de les pàgines de Cultures. Ha treballat també en el camp de la comunicació institucional i els gabinets de premsa.

